

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ŠOLSTVO IN ŠPORT

Andragoški center Republike Slovenije
Slovenian Institute for Adult Education

Naložba v vašo prihodnost
OPERACIJO DELNO FINANCIRA EVROPSKA UNIJA
Evropski socialni sklad

ANDRAGOŠKO
SPOPOLNJEVANJE

PROJEKT

**Izobraževanje in usposabljanje strokovnih delavcev v
izobraževanju odraslih od 2009 do 2011**

ZAKLJUČNA KONFERENCA, Portorož, 20. oktober 2011

**ANDRAGOŠKO SPOPOLNJEVANJE V PREPLETU
RAZLIČNIH VLOG IZOBRAŽEVALCEV ODRASLIH**

**Preslikava vprašanj in dilem dela z
mladimi v usposabljanje odraslih**

Igor Saksida

Pedagoška fakulteta Ljubljana

Ali naj bi (mladi) bralci brali **kar koli** (zgolj po lastni izbiri) in **kakor koli**?

- Od leta 2000 se število naslovov nenehno **povečuje** (leta 2000 je izšlo 323 naslovov mladinskih knjig, od tega 262 leposlovnih; leta 2008 je izšlo 811 knjig, od tega 630 leposlovnih);
- v letu 2008 je mladinske knjige izdajalo **133** izdajateljev;
- od leta 1994 se je **štirikrat** povečal obseg izdanih mladinskih knjig (leta 1994 je izšlo 260 naslovov, leta 2009 pa 1044);
- strokovni odbor, ki je pripravljajl priročnik, je vrednotil izdaje na podlagi **kvalitete**.

Težave/nesporazumi (ne)branja: izključevalne opozicije (*ali – ali*)

- zmožnosti (oz. z »modernejšim« izrazjem kompetenca) – **znanje**;
- **avtentično** (otroško, subjektivno) branje (mladinske) književnosti – neavtentično, **avtoritativno** branje odraslega (oz. mentorja);
- samostojna, prosta **izbira** besedil – ukalupljanje mladega bralca s **seznam**i besedil;
- notranja motivacija (**interes**) kot edino merilo izbire – **zunanja** (socialna) motivacija je škodljiva.

Izposoja in lestvica branosti - diktat(ura) interesa?

- Nekateri najvidnejši pisatelji so zdrsnili krepko po lestvici navzdol. D. Muck, kot najbolj brana domača avtorica, ima recimo za kar 20.000 izposoj manj, kot jih je beležila v prejšnjih letih, S. Makarovič je zdrsnila na 4. mesto, tudi T. Pavček in N. Grafenauer sta izven deseterice najbolj branih;
- *v zadnjem obdobju se je pojavila vrsta avtorjev, ki z množično proizvodnjo slikanic (in seveda njihovim množičnim odkupovanjem z javnim denarjem) hitro dosejajo zelo visoko izposajo, ki ni vedno podprta z vrhunsko kvaliteto;*
- *na področju otroške in mladinske literature se mi zdi nadbistveno delo KOZ z izdajanjem priporočilnega seznama oziroma z nedvoumnim navajanjem slabih knjig; na tej podlagi bomo lahko posredno dosegli nadzor (in usmerjanje) javnih knjižnic in skušali razumno usmerjati nakupovalno politiko (S. Pregl).*

Pomembno je, da berejo, pa čeprav karkoli ... (?)

Ne: »inflacija« tiskanih sporočil, "vse je enako (ne)pomembno":

- deluje **proti** razvoju bralne kulture in zmožnosti,
- zanika pomen mentorjeve vloge v njem,
- **svetovanje** mlademu bralcu zagotovo **ni cenzorski poseg** v nabor leposlovja, je le temeljna orientacija,
- bralni dogodek (tj. skupinsko branje), še posebej v razredu, se povezuje s kontekstom **vzgoje** (bralca), ki poteka kot »utesnjevanje v kulturo«,
- bralni dogodek poteka ob **kvalitetni** knjigi.

Kaj je kakovostna knjiga?

- Kriteriji:

- **jezikovni**: knjiga naj bo napisana v jeziku, ki je pravopisno in slogovno pravilen oz. ustrezen; koketiranje z bralcem samo po sebi še ni merilo kvalitete
- **vsebinski**: knjiga naj bo umetniška: zadošča naj načelu inovativnosti spoznavne, etične in estetske funkcije (*resnica, vrednote, lepota*);
- **likovni**: slikanica (oz. knjiga nasploh) kot besedno-likovni monolit;
- **receptijski**: knjiga je v strokovni javnosti (kritiki, knjižničarji, učitelji) **in** med mladimi bralci (ne **ali** – **ali!**) prepoznana kot kvalitetna – zaupanje stroki;
- **bralnorazvojni**: knjiga ni le "primerna" po zahtevnosti, ampak je "korak višje".

Odsev "prijazne šole": PISA 2009

- *"Naloge se ne omejujejo na ugotavljanje znanja, ki je specifično za določen šolski predmet, temveč se osredotočajo na tisto znanje in tiste spretnosti na področju branja, matematike in naravoslovja, ki so potrebni za učinkovito delovanje v odraslem poklicnem in zasebnem življenju."*
- 79% učencev dosega temeljne bralne kompetence, OECD: 81 %, EU: 82 %;
- najvišje bralne kompetence: 0,3 % SLO, EU 0,6 %, OECD 1,0 %;
- povprečje: manj kot OECD, **11** točk manj kot 2006;
- povezava dosežkov z branjem za zabavo (in s tem, da radi berejo);
- Rezultati so pokazali, da »je pomembno, da se učenci zavedajo, še bolj pa, da uporabljajo ustrezne strategije branja in učenja«.

Bralni dogodek kot nadgradnja subjektivnega branja

- Branje v šoli (ne le pri slovenščini) – branje izven šole (**družbene predstave** o pomenu branja).
- Književni/bralni pouk kot spoznavanje bralnih strategij – zato nujnost različnih, tudi **zahtevnih** nalog ob branju.
- Spodbujanje ustvarjanja in izražanja lastnega mnenja.
- Razvijanje, ne **absolutizacija** bralnih interesov.
- Širitev "pojmovnika": poleg (in ne namesto!) **ustvarjalnosti, svobode** in **avtonomije** tudi: normativni **okvir** (šolskega) beriva, **tradicija** in **avtoriteta** učitelja.